BIBLIOGRAFIE

A. BOEKE

1. ARMSTRONG, H.C. Grey Steele. Methuen & Co., Londen, 1941. 406p.

2. BADENHORST, L.H. Die aandeel van die kerk in die opvoeding spesiaal in die Kaapprovinsie. C.V. Swets & Zeitlinger, Amsterdam, 1955. 276p.

3. BARNARD, H.C. A short history of English Education, from 1760 to 1944. University of London Press Ltd., Londen, 1947. 364p.

4. BEWS, J.W. Human Ecology. Oxford University Press, Londen, 1935. 347p.

5. BINGLE, H.J.J. Die onderrig van geloofsleer in die middelbare skool. Publikasie van die Onderwyskollege van Pretoria, No. 2, 1955. 7p.

6. BIRCHENOUGH, C. History of elementary education in England and Wales. University Tutorial Press Ltd., New Oxford, Londen, 1932. 514p.

7. BREDELL, H.C. & GROBLER, P. Gedenkschriften van Paul Kruger. Van Schaik, Pretoria, 1947. 247p.

8. BURGESS, H.J. Enterprise in Education. London National Society and S.P.C.K., Londen, 1958. 236p.

9. CILLIERS, D.H. Onderwysbeleid en -beheer in Suid-Afrika, 1910-1960. Mededelings van die Universiteit van Suid-Afrika, Pretoria, 1960. 43p.

10. COETZEE, J.Chr. & BINGLE, H.J.J. Beginsels en metodes van die laer onderwys. Van Schaik, Pretoria, 1947. 316p.

11. Coetzee .... 113.

11. COETZEE, J.Chr. Beginsels en metodes van die middelbare onderwys. Van Schaik, Pretoria, 1947. 365p.

12. COETZEE, J.Chr. Onderwys in Suid-Afrika, 1652-1956. Van Schaik, Pretoria, 1958. 455p.

13. COETZEE, J.Chr. Die eerste beginsels van die calvinistiese opvoeding. No. 2. Pro-Ecclesia Drukkery, Stellenbosch, 1940. 66p.

14. COETZEE, J.Chr., e.a. Leerstellige onderrig op skool. Publikasie van die Onderwyskollege van Pretoria, No. 1, 1958. 16p.

15. COETZEE, J.Chr. Die Gereformeerde beginsel en die onderwys in die Transvaal, 1859-1937. Nasionale Pers Bpk., Bloemfontein, 1939. 75p.

16. COETZEE, J.Chr. Onderwys in Transvaal 1838-1937. ('n Historiese oorsig). Van Schaik, Pretoria, 1941. 219p.

17. CRAFFORD, F.S. Jan Smuts. Edina Works Bpk., Kaapstad, s.j. 378p.

18. CRUICKSHANK, MARJORIE. Church and state in English education. Macmillan & Co., Ltd., Londen, 1963. 200p.

19. DE GRAAF, S.G. Verbondsgeschiedenis. Kok, Kampen, 1952. 2dle. 626; 532p.

20. DOOYEWEERD, H. Vernieuwing en bezinning om het reformatorisch grondmotief. J.B. van den Brink & Co., Zutphen, 1959. 275p.

21. DU PREEZ VAN WYK, A.H. Die invloed van die Engelse skoolwese op die Kaapse skoolwese, 1806-1915. Van Schaik, Pretoria, 1947. 214p.

22. DU TOIT, J.D. Ds. S.J. du Toit in weg en werk. (<u>In</u> Versamelde werke van J.D. du Toit, deel I. Dagbreek-boekhandel, Johannesburg, 1960. 510p.

23. DU TOIT, J.D. Versamelde werke, deel 4. Dagbreek-boekhandel, Johannesburg, 1961. 412p.

24. DU TOIT, P.S. Onderwys aan die Kaap onder die Bataafse Republiek, 1803-1806. Van Schaik, Pretoria, 1944. 167p.

25. DU TOIT, P.S. Onderwys aan die Kaap onder die Kompanjie, 1652-1795. Juta & Kie., Stellenbosch, 1937. 327p.

26. GEDENKBOEK. Die Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika, 1859-1959. By geleentheid van die eeufees, 1859-1959. Die Kerkblad, Potchefstroom, 1959. 418p.

27. GEDENKBOEK. Vereniging voor onderwijzers en onderwijzeressen in Zuid-Afrika. Van Schaik, Pretoria, 1918. 199p.

28. GREYLING, E. Christelike en nasionale onderwys. Nasionale Pers Bpk., Bloemfontein, 1940. 2dle. 132; 112p.

29. GREYLING, E. Godsdiensonderwys in die skool. Sondagskooldepot, Bloemfontein, 1946. 603p.

30. HANCOCK, W.K. Selection from the Smutspapers. Deel I. Cambridge University Press, Londen, 1966. 663p.

31. HANEKOM, T.N. Die liberalisme in ons land. 'n Reeks radiopraatjies. Publikasie van die S.A.U.K., s.j. 20p.

32. HEADLAM, C. The Milner papers, 1899-1905. Cassell & Co., Londen, 1933. 3dle.

33. IDENBURG, Ph.J. Schets van het Nederlandse schoolwezen. J.B. Woltjers, Groningen, 1960. 617p.

34. KAMP, J. De school hoort aan de ouders. Het Westen, Potchefstroom, 1912. 32p.

35. LANGEDIJK, D. De geschiedenis van het protestants christelijk onderwys. Uitgevery van Keulen, Delft, 1953. 415p.

36. KRüGER, D.W. Paul Kruger. Dagbreek-boekhandel, Johannesburg, 1961. 2dle. 283; 310p.

37. MALHERBE, E.G. Education in South Africa, 1652-1922. Juta & Kie., Kaapstad, 1925. 521p.

38. MILLIN, S.G. General Smuts. Faber & Faber, Londen, s.j. 412p.

39. NEDERLOF, B. Kerk en school, voor onderwijs en opvoeding. Uitgaven van het gereformeerd schoolverband. No. 45, 1948. 23p.

40. POTGIETER, F.J.M. Prinsipiële verantwoording ten opsigte van christelike opvoeding, opvoedkunde en onderwys. Sacum Bpk., Bloemfontein, s.j. 17p.

41. SCHEEPSTRA, H. & WALSTRA, W. Beknopte geschiedenis van de opvoeding en het onderwijs, vooral in Nederland. J.B. Woltjers, Groningen, 1918. 357p.

42. SMUTS, J.C. Groter Suid-Afrika. Die Waarheidsleer, Johannesburg, 1941. 217p.

43. SMUTS, J.C. Holism and evolution. Macmillan & Co., Ltd., Londen, 1927. 368p.

44. STOKER, H.G. Die stryd om die ordes. Calvyn Jubleum boekefonds, Potchefstroom, 1941. 281p.

45. STRAUSS, H.J. Christelike wetenskap. Sacum Bpk., Bloemfontein, 1953.

46. STRAUSS, H.J. Christelike wetenskap en christelike onderwys. Sacum Bpk., Bloemfontein, 1964. 87p.

47. STRAUSS, H.J. Christelik nasionaal en C.N.O. Sacum Bpk., Bloemfontein, 1969. 33p.

48. TINDALL, B.A. Sir James Rose Innes. Oxford University Press, Kaapstad, 1949. 134p.

49. Van den Heever .... 116.

49. VAN DEN HEEVER, C.M. Generaal J.B.M. Hertzog. A.P.-boekhandel, Johannesburg, 1944. 771p.

50. VAN DER MERWE, J.P. Die Kaap onder die Bataafse Republiek, 1803-1806. Swets & Zeitlinger, Amsterdam, 1926. 384p.

51. VENTER, E.A. Die gelowige in die samelewing. Sacum Bpk., Bloemfontein, 1961. 82p.

52. VENTER, E.A. Die ontwikkeling van die westerse denke. Sacum Bpk., Bloemfontein, 1953. 130p.

53. VENTER, E.A. Wysgerige temas. Sacum Bpk., Bloemfontein, s.j. 192p.

54. VENTER, E.L.J. Die verband tussen kerk en skool in Suid-Afrika. H.A. van Rottenburg, Amsterdam, 1929. 141p.

55. VERSLUYS, J. Beknopte geschiedenis van de opvoeding en het onderwijs, vooral in Nederland. W. Versluys, Amsterdam, 1891. 208p.

56. WATERINK, J. En toch: de "Christelike School". Kok, Kampen, 1961. 74p.

57. WATERINK, J. Grondslagen der didactiek. Kok, Kampen, 1962. 156p.

58. WATERINK, J. Theorie der opvoeding. Kok, Kampen, 1951. 610p.

59. WOLTJER, J. Wat is het doel van het christelijk nationaal schoolonderwijs? Kok, Kampen, 1936. 152p.

60. YEAXLEE, B. Religion in the nation's schools. Undenominational christianity and moral training in the English school system. The Religious Education Press Ltd., Wallington, Surrey, England, 1951. 32p.

B. Amptelike .... 117.

B. AMPTELIKE PUBLIKASIES

1. Debatten van de eerste zitting van de Wetgevende Vergadering van de Transvaal, 21 Maart - 20 Augustus 1907. Wallach's Drukkerij en Uitgevers Mij., Beperkt , Pretoria, 1907.

2. De locale wetten der Z.A. Republiek, 1849-1885. Staatsargief, Pretoria, 1894.

3. Notule van die Provinsiale Raad, 1936-37.
Eerste sessie, negende Raad, deel XX, 1937;
Vierde sessie, elfde Raad, deel XXXV, 1953;
Vyfde sessie, elfde Raad, deel XXXVI, 1954;
Staatsdrukker, Pretoria.

4. Notule van die Volksraad van die Suid-Afrikaanse Republiek, 1859-1863, deel IV. Staatsargief, Pretoria, 7 Maart 1952.

5. Religious education in schools report. Committee of the Just. of Christ. Educ., 1944. London National Society, S.P.C.K., 1954.

6. Report of the religious instruction in schools commission, 1904-5. Staatsdrukker, Pretoria, 1905.

7. T.E.D.-Report 1906-1907 (T.G. 11-1908). Staatsdrukkery, Pretoria, 1908.

8. The Transvaal Education Government Gazette. Staatsargief, Pretoria, 27 Des. 1903.

9. T.O.D.-verslag 1953. (T.P. No. 5-1956), Pretoria, 1956.

10. Transvaalse Onderwysdepartement. Departementele omsendbrief No. 1 van 1954.

11. Verbatim-verslag van die debatte oor die Ontwerp-onderwysordonnansie. Provinsiale Raad van Transvaal 1953; elfde Raad, vyfde sessie, deel 5. 4 en 6 Augustus 1953.

12. Verslag van die gekose komitee insake die Ontwerp-onderwysordonnansie, 1952. Pretoria, 1952-3.

13. Verslag van die Provinsiale Onderwyskommissie. (T.P. No. 5 van 1939). Pretoria, 1939.

14. Z.A.R. No. 50 (Byvoegsel tot de Staats Courant No. 549, Vol. XVII. Staatsargief, Pretoria, 28 October 1874).

C. PROEFSKRIFTE EN VERHANDELINGS

1. ARNOLD, N. Die christelik-nasionale onderwysbeweging in Suid-Afrika gedurende die tydperk 1907-1920. M.Ed.-verhandeling, Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O., 1954. 150p.

2. BASSON, M.A. Die Britse invloed in die Transvaalse onderwys 1836-1907. D.Ed.-proefskrif, Universiteit van Pretoria, 1950. (In Argief-jaarboek vir Suid-Afrikaanse Geskiedenis, 19(2): 2-41, 1956).

3. BEKKER, J.H. Godsdiens in die onderwys van blankes in Transvaal tot 1953. Doktorale proefskrif, Universiteit van Potchefstroom vir C.H.O., 1954. 354p.

4. BINGLE, P.W. Die Gereformeerde Kerk en die onderwys in Suid-Afrika, 1859-1959. M.Ed.-verhandeling, Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O., 1954. 181p.

5. BOSHOFF, H.C. Beheer van die onderwys in die Provinsie Transvaal vanaf 1910. Doktorale proefskrif, Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O., 1959. 325p.

6. CILLIERS, D.H. Die stryd van die Afrikaanssprekende in Kaapland om sy eie skool, 1652-1939. Doktorale proefskrif, Universiteit van Suid-Afrika, 1949. 278p.

7. Du Plessis .... 119.

7. DU PLESSIS, W.S. Die christelik-nasionale onderwysgedagte met spesiale verwysing na Suid-Afrika. M.Ed.-verhandeling, Universiteit van Stellenbosch, 1946. 183p.

8. HOLMES, H. The problem of religious education in the state school with special reference to English-medium schools in the Transvaal. Doktorale proefskrif, Universiteit van Pretoria, 1959. 421p.

9. LUGTENBURG, A.H. Geskiedenis van die onderwys in die Zuid-Afrikaansche Republiek. Doktorale proefskrif, Universiteit van Pretoria, 1925. 316p.

10. PLOEGER, J. Inleiding tot die studie van die christelik-nasionale onderwys in Suid-Afrika met besondere verwysing na die Zuid-Afrikaansche Republiek. M.Ed.-verhandeling, Universiteit van Pretoria, 1942. 127p.

11. PLOEGER, J. Onderwys en onderwysbeleid in die Z.A.R. onder ds. S.J. du Toit en dr. N. Mansvelt (1881-1900). Doktorale proefskrif, Universiteit van Pretoria, 1951. (In Argief-jaarboek vir Suid-Afrikaanse Geskiedenis, deel I. 1952). 365p.

12. ROOS, S.I.W. Plaaslike beheer in die onderwys in die Zuid-Afrikaansche Republiek, 1852-1899. D.Ed.-proefskrif, Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O., 1955. 552p.

13. SNYMAN, J.J. 'n Histories-kritiese studie van die Smuts Onderwyswet van 1907. Doktorale proefskrif, Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O., Randfontein, 1951. 385p.

14. VAN DER SCHIJFF, W.G. Die gereformeerde beginsel in die onderwys in Transvaal: 1881-1899, met besondere verwysing na President Kruger se aandeel en invloed. M.Ed.-verhandeling, Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O., 1953. 148p.

15. Van der Schijff .... 120.

15. VAN DER SCHIJFF, W.G. Die gereformeerde beginsel in die onderwys in Transvaal tot 1963. D.Ed.-proefskrif, Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O., 1964. 384p.

16. VAN ROOYEN, G.P. Sir John Ernest Adamson as Direkteur van Onderwys (1905-1924). D.Ed-proefskrif, Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O., 1951. 493p.

D. TYDSKRIFTE

1. COETZEE, J.Chr. Die godsdiensklousule in die Transvaalse Onderwyswetgewing. Koers, 25:9-21, Aug. 1957.

2. De Gereformeerde Kerkbode in Zuid-Afrika, 9(23), 7 Nov. 1857.

3. De Volkstem, 11 Mei 1905; 1 Feb. 1905; 21 April 1906; 8 Des. 1906; 3 April 1907; 14 Sept. 1909; 30 Junie 1908; 7 Aug. 1908.

4. Diamond Fields Advertiser, 30 Oktober 1895.

5. Handelinge van de twaalfde synode der Nederduitsch Hervormde of Gereformeerde Kerk van Zuid-Afrika. Wallach's Bpk., Pretoria, 1919.

6. Het Kerkblad, 1 Julie 1909; 1 Aug. 1909.

7. LUGTENBURG, J. De Onderwijswet. De Volkstem, Korrespondensiekolomme, p.8, 14 Sept. 1907.

8. Transvaal Education News, 45(2): 15-17, Feb. 1949.

9. Transvaalsche Goewerments Courant, 49(2): 38, 18 Maart 1878.

10. Woord en daad, Calvinistiese maandblad, Potchefstroom. Augustus & Julie 1970.

--- oOo ---

BYLAAG A

ONDERWYSWET NO. 25 VAN 1907 (SMUTSWET)

Klousule 34 van dié wet, lui soos volg:

In elke openbare school

(1) zal de schooldag geopend worden met gebed en het lezen van een gedeelte uit den Bijbel;

(2) behalwe als hierin later bepaald zal onderricht in Bijbelsche geschiedenis gegeven worden in de Engelsche, Hollandsche of eenige ander Europeesche taal en waar mogelijk zal zulk onderricht gegeven worden binnen het eerste half uur van elken schooldag; met dien verstande dat niets in dit of het laast-voorafgaande subartikel vervat van toepassing zal zijn op scholen in de eerste plaats opgericht en in stand gehouden ten behoeve van of hoofdzakelijk bezocht door kinderen van niet-Christelijk ouders tenzij zulk een school bezocht wordt door kinderen van Christelijke ouders in welk geval voorziening gemaakt zal worden op een schriftelijke aanvrage van de ouders van zoodanige laatsgenoemde kinderen voor hun onderricht in Bijbelsche geschiedenis;

(3) zal geen kind wiens ouder schriftelijk kennis heeft gegeven aan het hoofd der school van zijn wensch dat zulk kind geen onderricht in Bijbelsche geschiedenis ontvangen zal, verplicht zijn zulk onderricht te ontvangen;

(4) zal geen leer of dogma aan eenige godsdienstige gemeente of secte eigen onderwezen worden;

(5) zal .... (ii)

(5) zal geen hoofdonderwijzer of eenig assistent-onderwijzer die verantwoordelijk is voor het algemene welzijn van een klasse of afdeeling of departement toegelaten worden tot of aangehouden worden bij den staf tenzij hij bereid is op nauwgezette wijze onderricht in Bijbelsche geschiedenis te geven zooals vereischt krachtens dit artikel of den Directeur eenig bezwaar voor te leggen dat hij mocht hebben om zoodanig onderricht op zich te nemen;

(6) zal de tijd aan onderricht in Bijbelsche geschiedenis in de verschillende standaarden te worden besteed zijn zooals by regulatie bepaald.

--- oOo ---

BYLAAG B

ARTIKEL 53 VAN DIE TRANSVAALSE ONDERWYSORDONNANSIE VAN 1953, GODSDIENSONDERRIG IN OPENBARE SKOLE

1. In elke openbare skool begin die skooldag met gebed en die lees van 'n gedeelte uit die Bybel.

2. Behoudens die bepalings van hierdie hoofstuk word godsdiensonderrig in elke openbare skool vir en op sodanige tye gegee as wat die Direkteur mag voorskryf: Met dien verstande dat die onderrigtyd in laer skole minstens twee uur per week en in middelbare skole minstens een uur per week moet wees: Voorts met dien verstande dat niks in hierdie subartikel of subartikel (1) vervat van toepassing is nie op 'n openbare skool wat hoofsaaklik ingestel is en onderhou word vir of grotendeels besoek word deur kinders van nie-Christen-ouers tensy sodanige skool deur kinders van Christen-ouers besoek word, en in hierdie geval moet daar op skriftelike aansoek van die Christen-ouers voorsiening gemaak word vir hul kinders om godsdiensonderrig te ontvang.

3. Indien die ouers van 'n leerling wat enige openbare skool bywoon die hoofonderwyser daarvan skriftelik versoek dat die leerling vrygestel word van godsdiensonderrig, moet die leerling aldus vrygestel word totdat die versoek teruggetrek word.

4.+ Geen bepaalde leer of dogma wat onderskeidend is van 'n besondere godsdienstige gesindte of sekte, mag in enige openbare skool gedoseer word nie.

5. Geen onderrig in Bybelgeskiedenis mag in enige openbare skool gedurende skoolure gegee word nie deur enigiemand anders as 'n onderwyser wat lid is van die personeel van sodanige skool.

6. Geen .... (iv)

6. Geen hoofonderwyser of enige assistent-onderwyser wat vir die algemene welsyn van 'n klas of groep of afdeling verantwoordelik is, word as lid van die personeel van 'n openbare skool toegelaat of gehou nie, tensy hy óf bereid is om sonder gewetensbeswaar godsdiensonderrig te gee soos by hierdie artikels vereis, óf aan die Direkteur enige beswaar voorlê wat hy daarteen mag hê om sodanige onderrig te gee.

+ Die inhoud van godsdiensonderrig in laer- en middelbare skole kan ooreenkomstig die bepalings van die Onderwysordonnansie onder andere die volgende behels:

(i) Bybelkennis.

(ii) Die Tien Gebooie.

(iii) Die Twaalf Artikels (geloofsbelydenis).

(iv) Die Onse Vader.

Aanhaling uit die 'Handboek van instruksies vir die leiding van hoofde van skole', T.O.D. 1956/57, p.85, 9(2)(c).

--- oOo ---

BYLAAG C

TRANSVAALSE ONDERWYSDEPARTEMENT SILLABUS VIR GODSDIENSONDERRIG

INLEIDING

A. ALGEMENE BEGINSELS WAT BY DIE ONDERWYS IN HIERDIE UITERS BELANGRIKE VAK IN AANMERKING GENEEM MOET WORD

1. Hierdie leergang is baseer op die Bybel as die geinspireerde Woord van God.

2. Die Skrif is Christosentries; daarom moet alle godsdiensonderrig ook so gerig wees.

3. Die vormende waarde van Godsdiensonderrig mag nie onderskat word nie. Dit omvat die ontwikkeling van die hele mens tot eer van God op alle lewensterreine, o.a. die godsdienstige, sedelike, verstandelike, estetiese, sosiale en liggaamlike.

4. Aangesien geloof bestaan uit kennis en vaste vertroue, is dit noodsaaklik dat die kind deeglik op hoogte gebring sal word met die inhoud van die Bybel.

5. Alle opvoedkundige beginsels wat van toepassing is op die gewone onderwys, moet ook by die onderrig van godsdiensonderrig in aanmerking geneem en toegepas word.

6. Dit is baie belangrik dat die aard en verskillende stadia van ontwikkeling van die opgroeiende kind- en veral sy godsdienstige groei- by die indeling en behandeling van die leerstof in aanmerking geneem word.

C. Die .... (vi)

C. DIE ONDERWYSER

Dit is noodsaaklik dat die vak onderrig sal word deur 'n gelowige onderwyser wat ten volle vertroud is met die inhoud van hierdie leergang. 'n Gelowige onderwyser sal nie alleen tot die verstand van die kind spreek nie, maar ook tot die hart. Die vormende waarde van Godsdiensonderrig lê in die eerste plek opgesluit in die gewyde leerstof, maar ook die gesindheid waarin dit aangebied word, is van groot belang.

--- oOo ---

BYLAAG D

UITTREKSELS UIT *"BESLUITE GENEEM DEUR DIE VOLKSKONGRES OOR OPVOEDING EN ONDERWYS WAT GEHOU IS TE PRETORIA OP 29 SEPTEMBER TOT 2 OKTOBER 1969"*

2. DIE CHRISTELIKE GRONDSLAE VAN ONS OPVOEDING EN ONDERWYS

2.1 Interpretasie van *"christelik"* in Wet Nr. 39/1967

Die Kongres interpreteer die bepaling in die Onderwyswet Nr. 39 van 1969 oor die christelike karakter van die onderwys so dat hierdie christelike karakter ontleen sal word aan die Heilige Skrif in sy volle waarheid en vertrou dat die Christelik-reformatoriese erfenis van ons volk hierin tot volle gelding sal kom.

2.2 Republikeinse grondwet en Wet Nr. 39/1967

Die kongres bevestig opnuut die beginsel vervat in die aanhef van die Republikeinse grondwet, nl. die erkenning van die oppergesag van God op alle lewensterreine, dus ook wat die onderwys betref. Dit is daarom die oorwoë mening van die kongres dat die openbare onderwysstelsel wat kragtens Wet Nr. 39 van 1967 'n christelike karakter moet hê, die patroon bevat waarop die christelike onderwyssiening verder uitgebou moet word. Terselfdertyd wil die kongres sy waardering betuig vir die genoemde wet wat voorsiening maak dat die openbare skool in gees en karakter christelik sal wees.

2.3 Christelike gees van die skool

Die kongres wil beklemtoon dat christelike opvoeding en onderwys veel meer impliseer as dat die skooldag met skriflesing en gebed sal begin en dat die tyd wat aan Godsdiensonderrig bestee moet word, voorgeskryf moet word. Dit

impliseer .... (viii)

impliseer dat die gees van die skool sodanig moet wees en die leerstof sodanig aangebied moet word dat dit in elke opsig 'n christelike gees sal adem.

2.4 Die doel van Christelike Opvoeding en Onderwys

Die kongres onderskryf dit dat die doel van Christelike Opvoeding en Onderwys is om die kind in die totaliteit van sy bestaan te help vorm tot volwasse mens wat 'n diens aan sy medemens binne sy eie gesins-, volks- en kerkverband sy lewensroeping vervul tot eer van God.

2.5 Die lewens- en wêreldbeskouing van die onderwyser

Die kongres spreek dit as sy oortuiging uit dat 'n positiewe Christelike lewens- en wêreldbeskouing, genormeer na die eise van Gods Woord, onmisbaar is vir elkeen wat as opvoeder meedoen aan die taak van die Christelike skool en gesin.

2.6 Die verhouding tussen "*christelik*" en "*nasionaal*"

Die kongres besluit dat ten opsigte van die implementering van Art. 2(1)(a) en (1)(b) van Wet Nr. 39 van 1967 met betrekking tot die christelike en nasionale karakter van die onderwys, daar volstaan word met die oortuiging dat die Christelike primêr is en dat die nasionale gegrond moet wees op die Christelike beginsels.

4. SAMEWERKING TUSSEN VERSKEIE GEMEENSKAPSVERBANDE IN DIE OPVOEDING EN ONDERWYS

4.1 Verhouding tussen skool, huis en gemeenskap

Hierdie kongres verkeer diep onder die indruk van die noodsaaklikheid dat:

(i) skool en huis tot 'n doeltreffende verstandhouding sal geraak met die oog daarop om die opvoedings-

behoeftes .... (ix)

behoeftes van ons kinders op realistiese wyse te bepaal.

(ii) die onderwys op geskikte wyse die belangstelling en samewerking van die gemeenskap sal probeer verkry.

4.2 Inhoud van samewerking tussen skool en gemeenskap

Die kongres beklemtoon die noodsaaklikheid dat die skool en die georganiseerde gemeenskap sal saamwerk om op geskikte wyse:

(iv) neutraliteit en passiviteit in die opvoedingswerksaamheid by die skool en huis te bekamp;

4.3 Die gesamentlike taak t.o.v. opvoeding en onderwys

Die kongres onderskryf die gesamentlike taak van ouers, skool, kerk en staat ten opsigte van die opvoeding en onderwys van die volk en versoek die verskillende onderwysliggame, kerklike en belanghebbende instansies om te besin oor doeltreffende optrede ten einde groter koördinering ten opsigte van onderwys en opvoeding van die kind tussen hierdie samelewingsverbande te bewerkstellig.

4.4 Eie terrein en gesamentlike belang

Die kongres onderskryf die belangrike beginsel dat skool, ouer, kerk en staat gesamentlik belang het ten opsigte van onderwys en opvoeding. Elke instansie het 'n eie taak en terrein en goeie samewerking kan belemmer word as die een sy terrein onoordeelkundig oorskry.

5. DIE ROL VAN DIE OUER IN DIE ONDERWYS VAN DIE KIND

5.1 Taak van ouer volgens Art. 2(i)(h) van die Wet

Die kongres spreek dit as sy oorwoë mening uit dat

Art.(2)(i)(h) onder andere inhou dat die georganiseerde christenouergemeenskap 'n taak het in die handhawing van die christelike karakter van die skool in ooreenstemming met die interpretasie van christelik soos by 2.1 hierbo en binne die raamwerk van die genoemde wet.

5.2 Die plek van die ouergemeenskap volgens die Wet

Die kongres versoek die Minister van Nasionale Opvoeding om duidelik aan te dui wat die plek, taak, gesag en verantwoordelikheid van die ouers in die onderwys is aan die hand van Art. (2)(i)(h) van Wet Nr. 39 van 1967 en om veral die woorde *"of op 'n ander wyse"* in genoemde artikel nader te omskrywe.

5.3 Beroep op ouers tot deelname aan onderwys

Hierdie kongres rig 'n ernstige oproep tot elke christengelowige ouer om die volste gebruik te maak van elke beskikbare kanaal en geleentheid om deel te hê aan die opvoeding en onderwys van hul kinders in ooreenstemming met hulle doopbelofte, bv. deur aktiewe deelname aan ouer-onderwysersverenigings en die daarstelling van die regte persone op beheerliggame.

5.4 Ouerverenigings

Die kongres steun die stigting van ouerverenigings op Christelike grondslag en verwys dit na die I.K.K.O. en die S.A.O.B. vir hulle besinning en verdere leiding.

5.5 Organiseer van ouer-onderwysersverenigings

Die kongres versoek die kerk en staat en ander belanghebbendes om die ouers te aktiveer en te organiseer en ouer-onderwysersverenigings waardeur hulle die regmatige plek in die onderwysstelsel kan verkry en versoek die I.K.K.O. en S.A.O.B. om leiding in die saak te neem.

--- oOo ---